

commoda porro quæ ex hac rom. pontificum dominandi lubidie oriuntur, ætate jam sua deflens s. Bernardus querebatur de ecclesiarum detruncatione, qua subducuntur abbates episcopis, hi metropolitanis, hi patriarchis seu primatibus » (*De consider. lib. 3. cap. 4. num. 14.*). 4. Sane ex quo regulares suis episcopis subducti sunt, relaxari monastica disciplina cœpit, atque ex appellationibus ad rom. pontificem clericorum facinoribus omnibus aditus aperiri. 5. Demum nisi ad pristinae disciplinae normam revocetur pontificiæ auctoritatis exercitium, quænam regula ei præfigi poterit, ne sibi cuncta surripiat? Ergo.

Resp. ad 1. D. Ex concessione rom. pontificum revocabili, C. ex concessione irrevocabili N. Verum est episcopos, metropolitans ac provinciales synodos ad plura secula juribus usos esse quæ temporis tractu ad se summi Pontifices revocarunt; sed et illud certum est, episcopos, metropolitans ac synodos iis juribus auctos esse ex concessione sive expressa sive tacita rom. pontificis, cui ex Christi institutione competit plenitudo potestatis in universam Ecclesiam: dum propterea pontifices pro temporum, locorum ac personarum adjunctis aliquid de propriis ac insitis primatiali dignitati suæ juribus cesserunt ad Ecclesiæ bonum et utilitatem, censendi non sunt ita propriam cedere auctoritatem voluisse, ut si Ecclesiæ bene verteret, illam ad se ex integro revocare non possent; quod neque in ipsorum erat potestate. Quare dum etiam vigeret pacifica illa jurium possessio, identidem pontifices ex potestatis plenitudine per se eadem jura exercuerunt, quoties nempe Ecclesiæ bonum postulavit. Hinc eodem Ecclesiæ bono exigente factum est, ut temporis lapsu eadem ad se jura revocarent.

Ad 2. Neg. suppositum adversariorum, qui odiosa usurpationis denominatione legitimam adscititiæ auctoritatis revocationem designant. Diximus adscititiæ auctoritatis, quia jura illa quibus episcopi, metropolitæ aut synodi antiquitus fruebantur non ex intima gradus episcopalis, metropolitici, aut synodalis natura profuebant, sed unico ex ecclesiastica, seu potius ex Pontificis concessione, qui fons et origo est totius immediatæ ecclesiasticæ jurisdictionis, aut saltem supremus ejus exercitii moderator existit (1). Concidit proinde superstructa Febronii ac febroniano-rum machina de nullitate præscriptionis adversus legitimam jurium possessionem: quæ quidem ad summum valeret quoad jura propria seu intime connexa cum gradu quem prælati respective obtinent. exque eo affluentia, non autem si eidem extrinseca sint et adventitia, ut in eo quod vindicamus contingit (2).

Ad 3. D. Et s. Bernardi querela: abusus in administratione afficiunt, C. pontificum jus et potestatem N. Dolet scilicet s. Doctor nonnullos abusus, qui irrepserant ex parte subditorum se extollentium adversus prælatos suos occasione aut obtentu quarum-

(1) Cf. Ballerin. *De vi et ratione primatus*, cap. 5. tum in op. *De potestate ecclesiastica*, cap. 1. § 1. Item: Bianchi, op. cit. tom. IV. lib. II. cap. 1. Christ. Lupum in s. Gregorii *11. dictatum*, opp. ed. Venet. tom. V.
(2) Cf. Ballerin. op. cit. *De potest. eccl.* I. c.

dam exemptionum, ut vocant; hortatur proinde pontificem, ne sine necessitate a utilitate illas facile concedat, ne tollat graduum distinctionem sapienter in ecclesia constitutam, atque ea plenitudine potestatis qua divinitus præditus est, in ædificationem et non in destructionem utatur. At jura Pontificis non solum non attingit, sed semel iterumque et pluries hoc ipso in loco inculcat et adstruit (1). Aliud porro est loqui de jure, aliud vero de ratione utiliter jus exercendi, sine detrimento videlicet auctoritatis quæ unicuique juxta vigentem disciplinam competit. Nullam autem graduum perturbationem ex pontificia administratione induci, ex longa tot seculorum experientia abunde liquet (2).

Ad 4. D. Qui tamen abusus æque ac forte pejus inoleverunt, quia regulares subducerentur, et qui appellaretur ad Papam, quique compensantur ex aliis emolumentis inde manantibus, C. secus N. Satis est oculos conjicere in antiquiora historiae ecclesiasticæ monumenta, ut facile quisque sibi persuadeat monasticæ disciplinae vincula fuisse disrupta, et abusus obtinuisse, etiam cum monachi suis immediate subderentur ordinariis, et episcopos ultra lassos se impares omnino esse ad eos tollendos, aut ad disciplinam in suo vigore restituendam (3). Quod vero ad clericorum attinet appellationes, cum juxta Tridentinum, sententiæ executionem illæ non suspendant quoties de moribus agitur (4), patet ex eis nullum facinoribus aditum aperiri. Accedit præterea episcopos in pluri-bus casibus tanquam delegatos apostolicos extraordinaria potestate præditos esse ex ejusdem concilii Tridentini dispositione (5); item metropolitans in suis

(1) En s. Bernardi verba, quæ immediate subdit eodem in loco: « Sic facitudo probatis vos habere plenitudinem potestatis, sed justitiæ forte non ita. Facitis hoc quia potestatis: sed utrum et debeat, quæstio est; » et n. 15. « Quid item, pergite, tam indignum tibi, quam ut totum tenens, non sis contentus toto, nisi minutias quasdam, atque exiguas portiones ipsius tibi creditæ universitatis, tanquam non sint tuæ, satagas nescio quomodo adhuc facere tuas? Ex quibus luculenter patet s. Abbatem jurium distinctionem in pontifice haud agnovisse. Alia plura ejusdem s. Doctoris in hanc rem testimonia cf. apud Ballerin. in *Vindictis auctoritatis pontificiæ cont. Febronium*, cap. 4. n. 2. seqq. Verum clarissime mentem suam aperit s. Bernardus in eodem cap. 4. n. 18.

(2) Cf. Ballerinum ibid. cap. 6. ubi quod asserimus luculentissime ostendit; necnon Muzzarelli. *Il buon uso della logica*, opusc. V.

(3) Cf. inter cetera quæ de monachis non excerptis sui temporis scripsit RATHERIUS in sex libris *Præloquiorum* in cit. ed. col. 9. seqq. et in *Confessione, seu Excerpto ex dialogo confessionali*. Ibid. col. 249. seqq. ut silentio præteream quæ ex historia ecclesiastica IV. V. etc. seculorum erui possent.

(4) Sess. XIII. c. 1. de Reform. tum sess. XXII. c. 1. de Ref.

(5) Vel ipse Bossuetius in sermone habito ad comitia cleri Gallicani, Parisiis, 1681. distinguens potestatem a Christo Petro collatam ab illa quam contulit Apostolis, aperte profitetur potestatem Petro traditam fuisse: « Super omnes sine restrictione, nec alios terminos habere nisi quos præscribit REGULA. » Elle n'a de bornes que celles que donne la REGLE. Hæc autem regula cui suberat idem Petrus, qui super omnes sine restrictione præfectus fuerat, nulla lex humana esse poterat, sed naturalis ac divina, nempe bonum Ecclesiæ. Hinc Gelasius ej. ist. XIII. ad Dardanias episcopos edit. Ven. Coleti col. 526. scribebat: « Uniuscujusque synodi constitutum, quod universalis Ecclesiæ probavit assensus, non aliquam magis exequi sedem præ ceteris oportere quam primam, quæ et unquamque synodum sua auctoritate confirmat, et continuata moderatione custodit, pro suo scilicet principatu, quem beatus Petrus apostolus Domini voce perceptum, Ecclesiæ nihilo-

suffraganeos, necnon patriarchas seu primates in metropolitans et episcopos jura sua exercere. Partim igitur falsa, partim exaggerata sunt quæ ad invidiam constandam in Sedem apostolicam adversarii comminiscuntur, perinde ac si subditi omnes ab immediata superiorum suorum jurisdictione arcerentur.

Ad 5. Resp. iterum nullam aliam regulam pontificiæ auctoritati præfigi posse præter eam quam ei præfixit Christus Dominus, Ecclesiæ videlicet bonum. Quare si Ecclesiæ bonum id exposcat, modo angustiiori, modo ampliori auctoritate uti poterit rom. pontifex, qui solus præterea iudex esse potest eorum quæ pro temporum, locorum ac personarum adjunctis in casibus sive generalibus sive particularibus præstanda sint ad ejusdem Ecclesiæ ædificationem. Quælibet alia regula arbitraria erit atque ex perduellionis spiritus proficiscens.

CAPUT IV. De romani pontificis primatus dotibus.

Cum ex iis quæ hætenus disputavimus constet rom. pontificem ratione primatus quem divinitus obtinet caput esse universæ Ecclesiæ, consequitur dotes omnes ac prærogativas quas Ecclesiæ vindicavimus, eminentiori quodam modo reperiri debere in rom. pontifice, prout in humano etiam individuo caput eminentiori ratione in se continet quicquid in membris excellentiæ invenitur. Vidimus porro duas præcipue dotes in Ecclesia eminere, *infallibilitatem* in docendo, et *auctoritatem* in regendo: quapropter et hæc in rom. pontifice agnoscamus necesse est (1). Cum vero de posteriori hac dote satis constet ex iis quæ superiori capite potissime disceptavimus (2), ne longius tractationem hanc protrahamus, coarctamus eam ad priorem tantummodo dotem rom. pontificis vindicandam, nempe ad irreformabilem pontificis primatus auctoritatem adstruendam in fidei morumque judiciis.

Hæc porro dos seu prærogativa plures naeta est adversarios, præsertim post editam declarationem cleri Gallicani an. 1682. cujus quartus articulus ita se habet: « In fidei quoque quæstionibus præcipue summi Pontificis esse partes, ejusque decreta ad omnes et singulas ecclesias pertinere; nec tamen irreformabile esse iudicium, nisi Ecclesiæ consensus

minus subsequente, et tenuit semper et retinet. » Ex quibus postremis verbis sensus apparet priorum verborum: *Quod universalis Ecclesiæ probavit assensus*, quibus nonnulli male abutuntur.

(1) Quod enim spectat ad *indefectibilitatem*, quæ altera est ex tribus quas enumeravimus Ecclesiæ dotibus, locum hic non habet, nisi forsitan seriem ipsam rom. pontificum excipias; ast sub hoc respectu, cum identificetur cum Ecclesia ipsa cujus pars essentialis et constitutiva est, ideo jam in tuto est posita.

(2) Agentes de natura et juribus primatus ex quo consequitur pollere rom. pontificem potestate suprema ferendi leges disciplinares, aliaque præstandi quæ ad bonum Ecclesiæ conferunt unitatemque ejus servandam. Ceterum cf. quæ hæc de re habet Zaccaria in *Antifebronio*, tom. II. dissert. 2. cap. 8. et tom. III. lib. II. cap. 1. seqq. necnon cl. Joan. Ignatius Moreno, archidiaconus ecclesiæ metropol. Limanz in Peruvia, in egregio op. cui cit. *Ensayo sobre la suprenacia del papa*. Trib. vol. in 8º. quod primum in America, deinde Matriti recusum est an. 1858-1840. præsertim vol. 1. ubi de hac legislativa rom. pontificis auctoritate fuse agit; atque in aliis voluminibus plura ex iis quæ capite superiori egimus adversus neotericos, solde et catholico vere sensu adstruit copioseque defendit.

accesserit » (1). Ideo autem irreformabile ante Ecclesiæ consensum censetur non esse ab hujus articuli auctoribus iudicium summi Pontificis in dogmaticis decretis, quia ipsi minime infallibilem esse existimant in suo magisterio ejusdem auctoritatem. Communis autem catholicorum sententia est, rom. pontificem ejusmodi infallibilitatis prærogativa a Christo Domino præditum esse, ita ut errare nequeat cum tanquam supremus Ecclesiæ primas aliquid de fide credendum aut tenendum universis Christi fidelibus proponit.

Quoniam vero ex bene definito quæstionis statu ejus solutio maxime pendet, idcirco nonnulla præmittenda sunt, quæ viam sternant ad illum recte constituendum.

Ac 1. dogmaticæ definitionis nomine, seu, ut trito jam loquendi usu obtinuit, definitionis editæ *ex cathedra* significatur rom. pontificis decretum quo proponit aliquid universæ Ecclesiæ de fide tenendum, aut respiciendum veluti fidei contrarium, sub censura aut anathematis poena (2).

2. Controversia agitari solet utrum ejusmodi decreta vim habeant omnes et singulos cogendi ad præstandum interiorum intellectus ac voluntatis assensum ante expressam aut tacitam Ecclesiæ acceptationem, tanquam iudicia irreformabilia, necne. Qui tenent rom. pontificem ex cathedra definitum infallibilem esse, affirmant; qui fallibilem adstruunt, negant.

3. Qui rom. pontifici infallibilitatem adjudicant in dogmaticis definitionibus ex cathedra editis ante ecclesiæ acceptationem aut probationem, minime dispescunt summum pontificem ab Ecclesia ipsa, ita ut seorsum spectent solum caput, seorsum vero membra seu corpus; hoc enim perinde esset ac capitis ab eo dignitatem auferre. Nam eatenus rom. pontifex caput Ecclesiæ est, quatenus *unum* cum ea corpus constituit, ex capite scilicet ac membris coalescens. Cum proinde ex officio rom. pontifex aliquam edit dogmaticam definitionem, eaque universæ Ecclesiæ credendum aliquid aut rejiciendum veluti fidei contrarium proponit, necessario tanquam unitatis centrum ministerio fungitur sibi a Christo commissio.

4. Quando rom. pontifex suas fidei definitiones emittit, propria non edit, sed ea quæ in revelationis deposito per Scripturam et traditionem ad nos derivata, asservantur, profert. Quod si in revelationis deposito veritas fidei quæ a rom. pontifice decernitur, continetur, fieri omnino nequit, ut fidem diversam

(1) Apud Bossuetium: *Defensio declarat. conventus cleri Gallic.* Opp. edit. cit. vol. XXXI.

(2) Quapropter neque facta personalia, neque præcepta, neque rescripta, neque opiniones quas identidem promittit rom. pontifices, neque decreta disciplinae, neque omissiones definitionis, aliaque id genus plurima in censu veniunt decretorum de quibus agimus. Quanquam enim hæc omnia pro summa auctoritate ex qua dimanant, magne semper in pretio habenda sint ac humili mentis obsequio ac veneratione sint excipienda, nihilo tamen minus non constituit definitionem ex cathedra de qua loquimur, et in qua sola adstruimus pontificiam infallibilitatem. Cf. quæ scite non minus quam prudenter hæc de re observat post Canum et Bellarminum Petrus Ballerinus, *De vi ac ratione primatus*, cap. 15. § 40.

ecclesiae reliquæ profiteantur ab illa quam definit rom. pontifex, quæque necessario etiam continetur in traditione Ecclesiae romanæ, quæ, quatenus rom. pontificem episcopum habet, pars essentialis totius Ecclesiae est.

5. Imo et illud adjicimus, quæstionem hanc in concreto, ut aiunt, et in praxi vix supervacaneam non videri. Etenim cum aliquis error aut hæresis alicubi exurgit, illius regionis præsules in qua hæresis suboritur, primi ut plurimum sunt qui arma sumant adversus profanam novitatem; ipsi commonefaciunt pontificem de novo errore, ejusque iudicium atque definitionem exposcant. Rom. pontifex mature quod sibi propositum est perpendit, diuturnamque instituit inquisitionem, ut ea qua par est prudentia ac maturitate in difficillimis gravissimisque negotiis se gerat. Rumores excitantur, scripta hinc inde prodeunt, concilia interdum provincialia aut nationalia etiam ad rem discutiendam coguntur, plures quandoque anni in his dilabuntur antequam sancta Sedes definitionem suam emittat, uti experientia constat (1). Quando proinde summus pontifex ultimum suum iudicium profert, integrum negotium plane maturuit. Quamobrem fieri nequit, ut ecclesia vel insurgat adversus pontificis dogmaticum iudicium, aut illud reformare possit; ac nunquam certe accidit rom. pontificem in definitionibus dogmaticis solum extitisse. Quod si episcopi dividantur ab invicem, aliique cum Pontifice, contra Pontificem autem alii stent, nulli catholico ignota regula est: « Ubi Petrus, ibi Ecclesia » (2), adeoque eos necessario errare qui contra pontificem se erigunt, cum ecclesiam non amplius ipsi, sed factionem acephalam constituent (3).

(1) Hujus agendi rationis luculentum suppedit exemplum in controversia janseniana, quæ diu agitata atque discussa in Galliis fuerat. Romam, ubi novum est institutum examen, janseniani suos delegatos miserant, singula magna solertia ac diu fuere perpensa, in quadraginta aut quinquaginta congregationibus sive coram pontifice sive coram cardinalibus ad hoc delectis qui octo postremis mensibus illius biennii quo examen istud confectum est, usque ad triginta tres interveniebant, donec Innocentius X. an. 1655. die 31. maii celebrem constitutionem edidit quæ incipit: *Ex occasione*. Cf. *Histoire des cinq propositions de Jansénius*. Liège, 1699. tom. I. liv. I. Aliud recentius adhuc exemplum habemus in Constitutione Pii VI. *Auctoritate fidei*, quæ toto decennio a celebrata pseudo-synodo Pistoriensi, nempe an. 1794. exarata est.

(2) S. Ambros. *Enarrat.* in Ps. 40. n. 30.

(3) Id apertissime constat ex tot factionibus quæ identidem in ecclesiis orientalibus excitatae sunt, præsertim vero ex occasione schismatis Acaciani. Quamvis porro magno numero essent episcopi qui cum suis patriarchis resisterent rom. pontifici, absque ulla dubitatione illi omnes et soli ad unitatem Ecclesiae pertinuisse habiti sunt, qui rom. præsulibus adhererunt. Quapropter Bossuetius in *Instructione pastoralis de promissis Ecclesiae factis*, agens adversus hæreticos autumantes Ecclesiam visibilem in fide deficere posse n. 52. hæc præclare scribit. « Il ne faut qu'un peu de bon sens et de bonne foi pour avouer que l'Eglise chrétienne dès son origine a eu pour une marque de son unité sa communion avec la chaire de saint Pierre, dans laquelle tous les autres sièges ont gardé l'unité, in qua sola unitas servaretur, comme parlent les saints pères [Optat. cont. Parm. lib. II]: en sorte qu'en y demeurant, comme nous faisons, sans que rien ait été capable de nous en distraire, nous sommes le corps qui a vu tomber à droite et à gauche tous ceux qui se sont séparés eux-mêmes... Dans cet inviolable attachement à la chaire de saint Pierre, nous sommes guidés par la promesse de Jésus-Christ. » En igitur tesseram exploratissimam unita-

Ex hisce animadversionibus vix, uti innulmus, non obsoleta hæc controversia videri potest: ne tamen muneri nostro in re gravissima deesse videamur, fundamenta præcipua a nobis exponi debent quibus doctrina nostra fulcitur. Cum vero hæc partim ex Scriptura, partim ex traditione et Ecclesiae praxi, partim vero denique ex facto ipso desumantur, tres erunt propositiones quibus hoc argumentum absolvemus.

PROPOSITIO I. — Rom. pontifex ex cathedra definiens in rebus fidei et morum infallibilis est, ejusque dogmatica decreta, etiam antequam accedat Ecclesiae consensus, sunt prorsus irreformabilia, prout imprimis sacre Litteræ ostendant.

Tria potissimum oracula ejusmodi Petri, seu rom. pontificis infallibilitatis prærogativam in publico magisterio dogmatico adstruunt, ita ut irreformabilia evadant ejus decreta, etiam ante Ecclesiae consensus.

Primum illud est quod legitur Luc. XXII. 31. seqq. cum dixit Christus: « Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum: ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. » Quibus verbis tria Christus effecit: prædixit scilicet futuram apostolorum in communi tentationem circa fidem, expetivit vos, ac proinde Ecclesiae in eorumdem persona; deinde affirmavit Petro se speciatim orasse pro eo, ac propterea pro successoribus ejus; ne fides ejus aliquando deficeret, ut non deficiat fides tua; demum onus seu munus injunxit Petro confirmandi in fide fratres suos, nempe Ecclesiam expetitam a Satana, ut eam cribraret: *confirma fratres tuos*. Quibus ex verbis hoc instruimus argumentum: juxta adducta verba Ecclesia obnoxia futura erat tentationi, et Christus præsens ei remedium præparavit in speciali oratione pro Petro futuro Ecclesiae capite, adeoque pro ejus successoribus fusa, ut a Petro ac successoribus ejus, quorum fides deficere non poterat, eadem in fide confirmaretur. Jamvero si Petrus seu rom. pontifex infallibilis non esset, seu deficere posset fides ejus dum publico magisterio fungitur in dogmaticis decretis, dicendum foret aut Christi orationem pro Petro inefficacem fuisse, aut sufficienti remedio Christum Ecclesiae suæ nequaquam consuluisse. Ergo cum neutrum sine blasphemia et Christi injuria admitti possit, sequitur dotem hanc infallibilitatis in Petro ejusque successoribus esse agnoscendam. Rursum: si decreta dogmatica rom. pontificis possent reformari ab Ecclesia eo quod rom. pontifex, etiam dum universam docet Ecclesiam, posset deficere in fide, duo exurgerent contra Christi promissa: ac primo, quod Ecclesia prout distinguitur a capite prædita esset infallibilitate, cum tamen hæc ei non competat, nisi quatenus unum corpus cum capite suo constituit; secundo, quod inverteretur ordo a Christo constitutus; nam non amplius Petrus confirmaret fratres suos, sed potius

tis veræ Ecclesiae, *communio cum cathedra s. Petri*. Opp. ed. cit. tom. XXII. pag. 425. seqq.

fratres Petrum in fide confirmarent, secus ac Christi verba exposcent (1).

Alterum oraculum desumitur ex Matth. XVI. 17. seqq.: « Beatus es, Simon Barjona... et Ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, et portæ inferi non prævalent adversus eam. » Quamvis porro daremus adversariis, secus ac ferat sensus antiquitatis ipsaque rei natura de qua agitur (2), postrema verba, *et portæ inferi non prævalent adversus eam*, non ad petram, sed ad Ecclesiam referri; attamen quin velimus Christum uti stultum architectum traducere, qui ad sustinendum regendumque ædificium æternum petram elegerit fragilem et ineptam, fatendum est exinde infallibilitatem Petri seu rom. pontificis in iis quæ ad fidem pertinent, evidenter constabilliri. In communi enim hominum sensu non petra seu fundamentum soliditatem firmitatemque suam ab ædificio acquirit, sed e converso ædificium a fundamento. Sed si Petrus in fidei decretis reformari ab Ecclesia posset, præter absurda illa de quibus paulo ante diximus, sequeretur non Ecclesiam seu ædificium a Petro, fundamento scilicet, consolidari, sed Petrum, nempe fundamentum a superstructo ædificio, id quod Christi adversatur sententiæ. Eo magis quod Christus ideo stultum vocaverit hominem cujus domus cecidit ex irruentibus imbribus et flantibus ventis, quia illam quin ædificasset super firmam petram, potius inordinate super arenam extruxisset. At ita se Christus in adversariorum hypothesi plane gessisset, quod vel cogitare absonum et impium esset.

Tertium denique nobis suppeditat s. Joannes XXI, 15. seq. in illis verbis a Christo redivivo Petro dictis: « Pasce agnos meos... pasce oves meas; » pastoris hujus munus non solum in sacramentorum administratione, verum etiam, imo præcipue in veræ doctrinæ ministerio consistit. Porro Christus per adducta verba Petrum universi gregis sui, agnorum et ovium pastorem constituit; quare licet episcopi pastores sint respectu illius gregis portionis, quæ ipsorum curæ commissa est: « Pascite qui in vobis est gregem Dei, » attamen et ipsi agni aut oves sunt respectu supremi pastoris, scilicet Petri seu rom. pontificis juxta illud: « Fiet unum ovile et unus Pastor » (Jo. X, 16). Ergo et ipsi tenentur hujus pastoris vocem audire et eum sequi (3). Jamvero si rom. pontifex in publico suo ac solemniori magisterio

(1) Cf. *Lettere sopra de' quattro articoli detti del clero di Francia*. Card. Litta. Lett. XXIV.

(2) Cf. ibid. necnon Emmanuel. Sa, *scholia in quatuor Evangelia*, in h. loc.; quamvis vero Maldonatus et Corn. a Lapide intelligent de Ecclesia, attamen exinde colligunt infallibilitatem rom. pontificis, cum non alia de causa dicatur a Christo Domino portæ inferi prævalere non posse adversus Ecclesiam, quam quod hæc ædificata sit supra firmam petram.

(3) Ibid. 27. Sane vel ipse Bossuetus in *Meditationibus super Evangelium die LXX. Christi verba: Pasce agnos... pasce oves* exponit etiam de episcopis dum Christum sic loquentem inducit: *Pais les mères comme les petits*, et adjicit: « Ce qui revient au commandement de les affermir dans la foi, puisque cela même, c'est gouverner le troupeau. » Opp. ed. cit. tom. X. pag. 22.

in rebus fidei errare posset, num non universum gregem in errorem induceret? Restat igitur ut dicamus quod si Christus nobis præcepit ut magisterio Petri in iis præsertim quæ ad fidem pertinent nosmetipsos subiceremus, Petrum vicarium suum infallibilitate in his donasse, quo tuto prospiceret fidei nostræ integritati; alioquin in errores contra fidem necessario induci possemus. Accedit, quod in adversariorum hypothesi non amplius esset pastor qui oves pasceret, ac per tutam duceret semitam, sed ipsæ forent oves quæ pascerent pastorem, ac devium illum in viam revocarent, quod absonum est ac aperta Christi menti omnino opponitur. Gratis denique adstruitur ab adversariis Ecclesiam a capite distinctam infallibilitatis dote pollere ad caput suum corrigendum, cum tamen neque ex Scripturis neque ex traditione id uspiam appareat, imo appareat plane contrarium. Constat igitur ex Scripturis quod evincendum assumpsimus (1).

DIFFICULTATES. I. *Obj.* Abs re profertur primum testimonium ad adstruendum rom. pontificis infallibilitatem, cum in eo agatur de favore personali Petri; sermo enim illic est de imminente apostolorum tentatione in passione Christi, de lapsu Petri ejusque conversione. 2. Distingui præterea debet in illis Christi verbis onus Petro impositum confirmandi fratres ab oratione quam Christus pro eo fudit, quippe hujus orationis objectum est Ecclesia ipsa a Petro tanquam capite repræsentata, et in Ecclesia suum habet effectum. Ergo.

Resp. ad 1. N. Etenim quamvis proxima apostolorum tentatio et Petri lapsus occasionem Christo præbuerint verba illa proferendi, cum tamen munus quod iis Christus Petro commisit confirmandi fratres in fide, sit munus publicum ab eo exercendum ut Ecclesiae primatæ atque in Ecclesia ipsius utilitatem, patet minime favorem personalem aut personale privilegium extitisse, sed privilegium annexum primatui, qui cum perpetuus esse deberet, perpetuum pariter esse debuit privilegium quod ei Christus Dominus adjecit; ita rem Ecclesiae etiam patres intellexerunt, uti ex dicendis constabit; nec Bossuetius ipse repugnat (2).

Ad 2. D. In Ecclesia suum habet effectum mediante

(1) Cf. Ballerinum, op. *De vi et rat. primat. cap. 12. § 1* seqq. in quibus copiose singulos hos textus evoluit.

(2) Etenim in *Meditat.* cit. pulchre connectit quæ leguntur Matth. XVI. cum iis quæ expendimus, scribens pag. 16: « Qui peut douter que saint Pierre n'ait reçu par cette prière une foi constante, invincible, inébranlable, et si abondante d'ailleurs, qu'elle fût capable d'affermir, non seulement le commun des fideles, mais encore ses frères les apôtres, et les pasteurs du troupeau, en empêchant Satan de les cribler? Et cette parole revient manifestement à celle qu'il avait dit: *Tu es Pierre: je t'ai changé ton nom de Simon en celui de Pierre, en signe de la fermeté que je te veux communiquer, non seulement pour toi, mais encore pour toute l'Eglise, car je la veux bâtir sur cette pierre.* » Et iterum in *Medit.* die LXXII. ibid. p. 28. « Il y devait toujours avoir un Pierre dans l'Eglise, pour confirmer ses frères dans la foi: c'était le moyen le plus propre pour établir l'unité des sentiments que le Sauveur désirait plus que toutes choses; cette autorité était d'autant plus nécessaire aux successeurs des apôtres, que leur foi était moins affermie que celle de leurs aînés. »

Petro, C. eo excluso N. Nec enim abnuimus Christi orationem habere potissime pro objecto Ecclesiae utilitatem in eaque compleri; verum id verificatur per Petrum pro quo Christus singulariter oravit, ut confirmaret fratres in fide.

H. Obj. Nec alterum testimonium quidpiam evincit, siquidem 1. Petrus Matth. XVI. dictus est petra ratione primatus honoris ac jurisdictionis quo pollet super Ecclesiam universam, non ratione infallibilitatis in fidei decretis, saltem quoad ejus successores. 2. Multo vero minus ejusmodi privilegium probatur ex eo quod Petrus constitutus sit Ecclesiae fundamentum, cum Ecclesia non a fundamento secundario ac minus principali mutetur firmitatem in fide, sed a fundamento primario, interno et essentiali cujusmodi solus est Christus Jesus, et quo solo fundamentum secundarium, Petrus nempe ejusque successores, solidum perstat, quando Ecclesiae totius aedificio aptissime adhaeret, minime vero si forte ab ipso propter haeresim sejungatur (1). Ergo.

R. N. A. ad 1. Prob. D. Etiam, C. solum N. Utrumque enim Christus Petro contulit, et primatum et infallibilitatem; nam haec illi necessaria est ut primatus munere rite fungeretur. Portae enim inferi praevalerent adversus petram, ac proinde ex dictis, etiam adversus Ecclesiam, si petra fundamentalis ac visibilis Ecclesiae in solemnii iudicio circa fidem erraret; cum concipi nequeat quomodo aedificium, colapso fundamento cui totum innititur, subsistere valeat.

Ad 2. N. Quamvis siquidem fateamur, quod inficiatur nemo, firmitatem fidei ac religionis in Ecclesiam promanare a Christo capite ac fundamento primario; nihilo tamen minus contendimus singulari munere Christi constitutum esse Ecclesiae fundamentum secundarium perpetuo in terris visibile, Petrum, qui ejus vice fungi deberet; fundamentum nempe quod accessione omnipotentis virtutis suae Christus firmum reddit ac immobile, ut fundamenti istius praesidio firma et immobilis consistat Ecclesia. Alioquin si quidpiam valeret adversariorum argumentum, nulla esset ratio quare tribueretur Ecclesiae ipsi infallibile magisterium.

III. Obj. Nullius demum roboris est argumentum quod instruitur ex Jo. XXI. Nam 1. etiam episcopi singuli pastores sunt, quibus populi subjecti obedire tenentur, quin tamen colligi possit singulorum infallibilitas. 2. Quod si quis contendat pontifici competere infallibilitatem eo quod Ecclesiae universae praesens sit, pastor et doctor, ac propterea Ecclesia ei obtemperare debeat, is vehementer errat; nec enim Ecclesia universa pontifici sibi inferiori, sed potius pontifex Ecclesiae utpote sibi superiori obedire tenetur. 3. Necesso quidem est, ut omnes et singulae ecclesiae pontifici obsequantur, sed sana rectaque sententia, ut Gelasius loquitur (*In Common. ad Faustum*);

(1) Ita fere Tournely, *De Eccles. Quae. V. art. 3. in resp. ad 1. ment. ex Script.* ed. Paris. tom. V. p. 2. pag. 409.

sen necesse est ut obsequantur, sed obsequio, ut ait Apostolus, Rom. XII. *rationali*, suum nempe interponendo iudicium, ac definitis a pontifice ex animi sententia consentiendo, quo accedente consensu, firmum ac irreformabile evadit pontificis ipsius iudicium. Nunquam vero accederet consensus ille, nisi perspectum haberent, sanum ac revelatae fidei consentaneum pontificis decretum extare. 4. Neque obest tunc oves iudicare pastorem; quidni enim, si oberret pastor? Non posset quidem ab ulla particulari ecclesia iudicari summus pontifex; sed potest ab Ecclesia universa cui subiacet tanquam praecipuum membrum (*Ita Tourn. ibid.*) Ergo.

R. N. A. ad 1. Prob. Neg. paritatem: episcopi enim singuli ad summum nocere possent peculiari gregis portioni cui praesunt, ac multiplici praeterea ratione ejusmodi partiali damno posset occurrere, uti toties factum est, nec proinde Ecclesia universa in discrimen veniret. Contra vero rom. pontifex utpote pastor supremus et universalis, si falsum dogma evulgaret fide credendum, Ecclesiae universae damnum inferret, donec saltem totus orbis catholicus reclamaret (1). Et hic iterum observamus gratis adversarios supponere, Ecclesiae, quatenus distincte seu seorsum a rom. pontifice spectatur, competere pollicitationes ac praerogativas quibus Christus eam cumulavit; cum tamen certo constet has ei non contulisse Christum, nisi prout cum capite unum ac integrum corpus efficit. Hoc constanter laborat vitio adversariorum hypothesis.

Ad 2. N. Superius enim hoc paradoxon expuimus, Petrum scilicet, caput quidem esse singulorum membrorum, non autem corporis totius; supremum item pastorem esse singularum ovium, minime vero universi gregis, cum tamen Christus dixerit universim: *Super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam; et pascere oves meas.* Novum plane est, corpus praesese capiti, gregem ducere pastorem, aedificium regere fundamentum.

Ad 3. D. Si ovium esset iudicare pastorem, C. seclus N. Equis enim iudex erit, in rebus praesertim vere dubiis, ut loquitur Bellarminus (2), utrum pontifex sana rectaque suadeat, an prava suggerat? Praesertim cum exploratum sit integra concilia, eaque numerosissima, sine pontifice turpiter errasse? Accedit, perperam adversarios existimare haud esse rationale obsequium quod a singulis ecclesiis exhibetur Pontifici ex cathedra dogmaticae definitio, nisi prius expenderit intrinseca fundamenta quibus innixus pontifex illud fidei decretum emisit. Nonne protestantes ac sectarii omnes idem ipsum possent adversus Ecclesiae definitiones excipere (3)? Demum

(1) Cf. Ballerin. *De vi et rat. prim. cap. 13. § 3.*

(2) *De rom. Pont. lib. IV. cap. 5. n. 55.*

(3) Haec sane est perpetua protestantium exceptio, quod Ecclesia postulet *cacem* suis dogmaticis definitionibus adhesionem. Janseniani vero exinde commentum suum excogitarunt de necessitate consensus Ecclesiae universae ut irtractabile censeatur debeat concilii oecumenici decretum, qui consensus antequam praebatur, ut rationalis sit ex ipsorum principiis vi exanimis elici debet. Satis

assumunt adversarii in hac etiam difficultate, ut in ceteris aliis, Ecclesiam seu potius episcopos inerrantia praeditos a Christo esse separatim a capite, quod tamen evincere nequeunt. Neque illud silentio praetereundum, in praxi hanc doctrinam summopere noxiam esse, cum sectarii omnes eludere possent rom. pontificum decreta, quibus eorum proscribuntur novitates, quae praesenti remedio indigent, donec constiterit de expresso vel tacito Ecclesiae assensu; et interim longe lateque impune possent errores suos disseminare (1).

Ad 4. N. ut patet ex resp. ad 2.

PROPOSITIO II. — *Eadem veritas evincitur ex sensu traditionali.*

Sensus Ecclesiae traditionalis de rom. pontificis infallibilitate nobis patescit qua dictis qua factis. Rursum dicta seu sententiae possunt bifariam distribui, nempe in eas quae adducta Scripturarum oracula exponunt de rom. pontificis infallibilitate, et in eas quibus generatim haec eadem doctrina firmatur. Sic facta pariter quae huc spectant duplicis sunt generis: alia quae ex catholicis, alia quae ex haereticis desumuntur. Ne tamen prolixiores simus in iis afferendis, potiora ex singulis classibus seligemus; reliqua vero indicare contenti erimus una cum auctoribus penes quos collecta et expensa est reperire.

Atque ut a biblicorum quae memoravimus testimoniorum expositione exordiamur, primo occurrunt patrum sententiae in illud Luc. XXII. *Rogavi pro te*, etc. Itaque vetus auctor *Quaestionum ex N. T.* allatis Christi verbis ita prosequitur: « Quid ambigitur? Pro Petro rogabat, et pro Jacobo et Joanne non rogabat, ut ceteros taceam? Manifestum est in Petro omnes contineri: rogans enim pro Petro, pro omnibus rogasse dignoscitur. Semper enim in praeposito populus aut corripitur aut laudatur » (2); id est, dum pro solius Petri fide immediate rogavit, rogavit mediate pro Ecclesiae totius fide, quae in ea petra ac

enim in his est principium jacere, ut deinde evolatur et applicetur.

(1) Si quis attente perpendat quinam demum sint, qui moras neclunt ne pontificis dogmaticis definitionibus se subjiciant, comperiet, non ecclesiam gallicanam, non gallicanum clerum ita se gerere, sed nebulones atque factiosos. Qui quidem cum videant actum esse de propriis novitatibus ex damnatione a rom. pontificibus edita, ut earum vim elidant, illico excipiunt rom. pontifices haud infallibiles esse in suis decretis juxta gallicanam doctrinam, nisi accedat Ecclesiae consensus: et interim de abyssis in abyssum prorunt, obtendentes hac ratione immunitatem. Nunquam sinceri catholici et qui bona fide se gerunt definitionibus pontificis obsequuntur: cujus rei praeclearum exemplum praebet universis Gallis totique orbi catholico illustrissimus Cameracensis archiepiscopus Fenelonius nunquam satis commendandus, dum humiliter adeo se subjicit damnationi latae a S. Sede operis sui inscripti *Maximes des Saints*.

(2) In Append. ad par. 1. tom. III. opp. s. Augustini col. 75. seqq. Jure proinde Bossuetius in *Medit. cit. LXX. jour.* exponens Christi verba *Ego autem rogavi pro te*, prosequitur: « Pierre, j'ai prié pour toi, pour toi en particulier, pour toi avec distinction: non qu'il ait négligé les autres; mais, comme l'expliquent les saints Pères, parce qu'en affirmant le chef, il voulait empêcher par là que les membres ne vacillassent. C'est pourquoi il dit: j'ai prié pour toi: et non pas, j'ai prié pour vous. »

fundamento subsistit; uti pariter exposuerunt s. Leo M. (1), Gelasius, Pelagius II, Vitalianus, Hadrianus I, necnon s. Agatho in epist. ad imper. Constantinum quaeque in sexta oecumenica synodo a patribus lecta, et communi calculo probata est (2), item Arnulfus, Paschalis II, Innocentius III. aliique passim (*Apud Ballerin. op. cit.*). Cum vero id colligant ex munere Petro commisso confirmandi fratres in fide, seu ratione primatus, qui in successores ejus transfunditur, ideo quae Petro dicta sunt, rom. pontificibus applicant. Quare perbelle s. Bernardus haec addit: « Dignum namque arbitror ibi potissimum resarciri damna fidei, ubi non possit fides sentire defectum. Haec quidem hujus praerogativa Sedis. Cui enim aliquando dictum est, *Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua?* Ergo quod sequitur, a Petri successore exigitur: *et tu aliquando conversus confirma fratres tuos* » (3). Quod nec gallicani ipsi diffitentur (4).

Nec minus patres consonant in asserenda unanimi sensu inconcussa rom. Pontificum fidei firmitate ex Matth. XVI. Sane Origenes explanans verba illa: *Non praevalerunt adversus eam*, interrogat: « Quam autem eam? An enim petram, super quam Christus aedificat Ecclesiam? An Ecclesiam? Anbigua quippe locutio est: an quasi unam eandemque rem, petram et Ecclesiam? Hoc ego, respondet, verum esse existimo: nec enim adversus petram super quam Christus Ecclesiam aedificat, nec adversus Ecclesiam portae inferi praevalerunt » (5). Eadem habent ss. Hilarius, Ambrosius, Augustinus, qui praeterea rom. pontificum serie commemorata, subdit: « Ipsa est petra, quam non vincunt superbae inferorum portae (*In Psalm. cont. partem Donati*); ita etiam Cyrillus Alexandr., Leo M., Simplicius Papa, Gelasius (*Apud Ballerin. op. cit. cap. 15. § 11*).

Luculenta pariter sunt quae patres habent de adstruenda inconcussa fidei firmitate in Petro ejusque successoribus, expendentem verba Christi Jo. XXI.

(1) Serm. IV. *Natal. sui.* n. 5. edit. Ballerin. cujus haec verba sunt: « Commune erat omnibus apostolis periculum de tentatione formidinis, et divinae protectionis auxilio pariter indigebant, quoniam diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere: et tamen specialis a Domino Petri cura suscipitur, et pro fide Petri proprie supplicatur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo manitur, et divinae gratiae ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quae per Christum Petro tribuitur, per Petrum apostolis conferatur. »

(2) Apud Ballerin. op. cit. *De vi etc. cap. 13. § 3. n. 107.*

(3) *Epist. CXC.* seu *Tract. contra quadam capitula errorum Abelardi ad Innoc. II. praef.* edit. Mabill. tom. I. col. 619.

(4) Afferamus adhuc pauca verba ex Bossuetio, loc. cit. pag. 17. ubi loquens de Petro « Il est donc, inquit, de nouveau chargé de toute l'Eglise: il est chargé de tous ses frères, puisque Jésus-Christ lui ordonne de les affermir dans cette foi, qu'il venait de rendre invincible par sa prière. » Et in op. *Defens. declarat.* lib. X. cap. 5 scribit: « Hoc ergo ex officio Petrus habet: hoc Petri successores in Petro acceperunt ut fratres confirmari jubentur. »

(5) Tom. XII. in Matth. n. 2. edit. Maur. opp. tom. 3. p. 326. Haec Origenis verba paulo aliter redduntur ab antiquo interprete, nempe: « Manifestum est, quia nec adversus petram illam super quam aedificatur Ecclesia, nec adversus Ecclesiam quae aedificatur super hujusmodi petram, portae praevalerunt inferorum. » Cf. *ibid.*